

JAN HUS

Referat - Zgodovina

JAN HUS

Jan Hus, češki verski reformator, teolog in pridigar se je rodil leta 1369 v Husincu, na Češkem. Izhajal je iz revne družine. Študiral je na Karlovi univerzi v Pragi, kjer je leta 1393 tudi diplomiral. Po končanem študiju na Karlovi univerzi je postal dekan filozofske fakultete. Med ljudskimi plastmi je kmalu zaslovel kot pridigar v Betlemski kapeli v Pragi. Ta kapela, ustanovljena konec 14. stol., je imela posebno poslanstvo. To je bila v velika dvorana za predavanja in bila je namenjena ljudskim pridigam v češkem jeziku. Široki sloji praškega ljudstva so tu poslušali plameneče razlage Jana Husa o najbolj perečih vprašanjih tedanjega časa. Hus je ostro kritiziral cerkvene zlorabe in obsojal izkoriščanje mestnega proletariata.

Ko se je na začetku 15. stol. razvnel na univerzi boj med pristaši in nasprotniki idej angleškega reformatorja Wyclifa, se je Hus neustrašeno postavil na Wycliffovo stran. S tem je izzval nadškofovo jezo in obtožbo zaradi krivoverstva. V naslednjih letih, ko je Vaclav IV. glede vprašanja papeškega razkola prišel v konflikt z nadškofom in z nemškimi magistri na praški univerzi, se je na pobudo magistra Jana Husa odločil za radikalno spremembo univerzitetnega statuta. S Kutnohorskim dekretom je leta 1409 odpravil neupravičeno številčno premoč reakcionarnih nemških profesorjev na Karlovi univerzi in zagotovil večino češkemu življu. Ta odločitev je imela za posledico popolno počesenje univerze in je pomenila veliko zmago Husove stranke. Hus sam je bil nato izvoljen za rektorja in Karlova univerza je postala pomembna opora porajajočega se husitskega gibanja. Spor med Husom in nadškofom je dosegel vrhunec leta 1412. Hus je bil izobčen, nad Prago pa je bila razglašena prepoved opravljanja bogoslužja. Wycliffove spise je dal nadškof v celoti sežgati. Ko pa je nastopil Hus odkrito proti papeževi simoniji in javno pridigal, da verniki niso dolžni poslušati niti papeških ukazov, če se ne skladajo s Kristusovim naukom, je ukazal papež naj Husa prekolnejo in vržejo v ječo, Betlemsko kapelo pa porušijo.

Toda praško ljudstvo se je postavilo na Husovo stran in ni pustilo, da bi bili papeževi ukazi izpolnjeni. Od leta 1413 dalje je opozicionalno proticerkveno vrenje neprestano naraščalo in se spreminjalo v množično ljudsko gibanje. Pri demonstracijah po praških ulicah je nosilo ljudstvo protipapeške karikature in pelo satirične proticerkvene popevke. V tem času so padle tudi prve žrtve husitskega gibanja.

Da bi prihranil Pragi nadaljnje papeške kazni, jo Hus odšel jeseni 1412 s pristankom praškega ljudstva na deželo, kjer je živel vse do 1414, posvečujoč se pridigarski dejavnosti med preprostim podeželskim ljudstvom. Nastopal je proti brezobzirnemu izkoriščanju podložnikov ni razglašal nazor, da podložniki niso dolžni poslušati tiste gosposke, ki dela proti duhu Kristusovih zapovedi. Ta misel je delovala v širokih ljudskih

plasteh kot ogenj, saj dejansko nihče od bogatašev, fevdalcev ali patricijev ni živel v skladu s Kristusovim naukom. Preprosto ljudstvo je šlo v Husovih nazorih do zadnjih posledic in je izvedlo iz njih pogumne revolucionarne sklepe.

Za bivanja na deželi je napisal Hus svoja najpomembnejša dela: »Postilo«, »Razlago desetih božjih zapovedi«, »Knjižice o simoniji«, »Hčerko« idr. Drugače kakor v prejšnjih letih, ko je v svojih spisih uporabljal v glavnem latinščino, je tokrat pisal svoja dela v češčini, saj je ob neprestanem stiku s preprostim ljudstvom spoznal, kako važno je razlagati reformatorske družbene misli v narodnem jeziku, da bi bile razumljive najširšim družbenim plastem.

Husova češka dela so bila temeljnega pomena za izoblikovanje češkega književnega jezika in za razvoj češke narodne književnosti. S Husovim imenom je vezano tudi daljnosežno poenostavljenje češkega pravopisa. Magister Jan Hus se je zavedal velikega pomena, ki ga ima ljudsko petje kot eden načinov, da se zaktivizirajo široki ljudski sloji za reformno gibanje. Za Husovega pridigarskega delovanja v Betlemski kapeli in pozneje v času husitskih vojn je doživelo ljudsko petje velik razcvet.

Leta 1414 je bil sklican v Konstanzo obči cerkveni koncil, ki naj bi bil poskusil odstraniti papeški razkol in zmede v cerkveni organizaciji. Rimski in ogrski kralj Sigismund Luksemburški je pozval magistra Jana Husa, naj se koncila udeleži, in mu dal spremno pismo, ki naj bi mu bilo zajamčilo ne samo varno potovanje in zaslišanje pred cerkvenim koncilom, ampak tudi prosto vrnitev v domovino, tudi v primeru, če pogovori ne bi privedli do spravljivega konca. Toda

reakcionarni prelati so Husa kmalu po njegovem prihodu v

Konstanzo obtožili krivoverstva in ga vrgli v ječo. Ko pa je odbil, da bi se brez ugovorov uklonil cerkveni avtoriteti, so ga 6. julija 1415 kot nepoboljšljivega krivoverca s Sigismundovim pritrdilom pred mestnimi vrati Konstanze sežgali. Junaški boj za resnico, neomajnost značaja in

odločnost bojevati se za pravično stvar, tudi za ceno življenja, so napravili iz magistra Jana Husa ne samo eno največjih postav češke narodne zgodovine, temveč tudi veliko osebnost v zgodovini vsega človeštva. Hus je bil od vseh začetkov svojega delovanja resničen glasnik svojega naroda. V svojih pridigah in spisih in v vsej svoji javni dejavnosti je izražal težnje, bolečine in želje širokih plasti delovnega ljudstva. Njegova glavna zasluga je bil boj s cerkveno hierarhijo. Poudarek, ki ga je nasproti slepi poslušnosti cerkvenim dogmam polagal na razum, je pomenil korak naprej v razvoju evropske kulture.

Husovo ime je neločljivo povezano z revolucionarnim gibanjem, ki se je v vsej širini razmahnilo po njegovi smrti.

Po smrti Jana Husa so izbruhnile t.i. husitske vojne, ki so trajale vse do leta 1436.

VIRI:**Internet:**

<http://www.bartleby.com/65/hu/Huss-Joh.html>

http://sl.wikipedia.org/wiki/Jan_Hus

Literatura:

Ransdorf, Miloslav. *Mistr Jan Hus*, Praha, 1993